

Veel onderzoek in accountancy

Als onafhankelijk voorzitter van het bestuur van de Foundation for Auditing Research (FAR) ben ik trots op dit *ESB*-dossier, dat tot doel heeft bij te dragen aan de kennisdeling op het gebied van accountancyonderzoek. Dat er behoefte aan zo'n dossier is heb ik, als relatieve buitenstaander op dit terrein, de afgelopen jaren gemerkt. Nergens in Europa is er zo veel politieke en maatschappelijke discussie over accountants als in Nederland. Tegelijkertijd is er een lawine aan solide wetenschappelijk onderzoek op auditinggebied, maar dat is niet of nauwelijks bekend buiten de kring van experts.

Wat zijn de redenen voor die beperkte maatschappelijke bekendheid van het wetenschappelijk onderzoek? Ik gok dat er aan de aanbodkant – de wetenschappers – mogelijk de neiging is om vooral de gespecialiseerde kanalen op te zoeken: de internationale toptijdschriften, de eigen congressen – dus bijvoorbeeld niet het jaarlijkse congres van de *American Economic Association* – en de Nederlandstalige vakbladen op accountancygebied. En dat aan de vraagkant – andere economische wetenschappers, beleidsmakers, en het bredere, potentieel geïnteresseerde publiek – wellicht het besef ontbreekt dat onderzoek naar accountancy en auditing zowel inhoudelijk interessant is als van grote maatschappelijke waarde voor het professionele debat en de publieke beleidsvorming.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ook ik tot voor kort onbekend was met het onderzoek naar accountancy en auditing. Toen ik ruim vier jaar geleden voorzitter van de FAR werd, had ik – hoewel wetenschapper én maatschappelijk en politiek actief – geen beeld van de inhoud en resultaten van het accountancyonderzoek. Bij accountancy en auditing dacht ik aan de beroepsgroep, aan de Autoriteit Financiële Markten als toezichthouder, aan schandalen als Enron, Ahold en Parmalat, en aan discussies in de Tweede Kamer. Inmiddels is dat anders. Ik hoop en verwacht dat de lezers van dit dossier ook aangenaam verrast zullen zijn door de kennis die ze hieruit opdoen.

Kennisdeling is een van de doelen van de FAR, die eind 2015 werd opgericht om uitvoering te geven aan een maatregel die de Werkgroep Toekomst Accountantsberoep van de beroepsorganisatie neerlegde in zijn rapport *In het publiek belang*: “het opzetten van een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoeksinstituut” (NBA, 2014). Doel van de FAR is om de kennis te vergroten op

HENRIËTTE PRAST

Voorzitter van de Foundation
for Auditing Research en hoogleraar
aan Tilburg University

het gebied van onder andere de determinanten van de kwaliteit (of het gebrek daaraan) van accountantscontroles. De FAR gaat daarbij uit van het perspectief van de rol die alle actoren spelen in de keten van betrouwbare *corporate reporting*. Dat is dus, naast de kwaliteit van de accountants en auditfirma's zelf, ook die van de gecontroleerde ondernemingen en hun bestuurders, commissarissen en auditcommissies, en die van toezichthouders op het accountantsberoep.

De FAR zendt jaarlijks *calls* rond voor onderzoeksvoorstellen, selecteert de ingekomen voorstellen op wetenschappelijke kwaliteit en op relevantie voor auditing, en verschaft onderzoekers, naast onderzoekstijd, vooral de mogelijkheid om data, die niet eerder beschikbaar waren, te gebruiken van de tien grootste accountantsfirma's in Nederland.

Daarmee is de FAR uniek in de wereld. We zijn inmiddels ruim vier jaar verder. Nationale en internationale toponderzoekers hebben onderzoeksgeld en vooral -data gekregen, en de resultaten daarvan komen inmiddels binnen – zo lang duurt dat nu eenmaal bij gedegen wetenschappelijk onderzoek.

Veel dank aan Willem Buijink, een van de academische bestuursleden van de FAR, die medio 2019 met het initiatief kwam voor dit *ESB*-dossier. Inmiddels, het is nu medio 2020, ligt de kabinetsreactie op het rapport van de door de minister van Financiën ingestelde Commissie toekomst accountancysector (CTA) klaar voor behandeling in de Tweede Kamer (Kabinet, 2020). Het is nog onbekend wanneer het debat daarover zal plaatsvinden – de corona-aanpak en alles wat daarmee samenhangt gaat voor.

Wat we wel al uit de reactie weten is dat de minister zich aansluit bij de uitspraak van de CTA dat zowel data als wetenschappelijk onderzoek aan de discussie bijdragen. Ze bieden volgens hem een basis voor een “meer gefundeerd debat” over de kwaliteit van de accountantssector. Moge dit dossier daaraan alvast een brede bijdrage leveren.

Literatuur

Kabinet (2020) *Kabinetsreactie CTA rapport*. Nieuwsbericht, 20 maart. Te vinden op www.afm.nl.

NBA (2014) *In het publiek belang: maatregelen ter verbetering van de kwaliteit en onafhankelijkheid van de accountantscontrole*. NBA Werkgroep Toekomst Accountantsberoep.